

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่ออาสาศัมผัสสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กับความรู้เรื่องโรคเอดส์ของผู้รับบริการสาธารณสุขในอำเภอเมืองปทุมธานี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย อันประกอบด้วย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการสาธารณสุขทุกตำบลในอำเภอเมืองปทุมธานี เมื่อปี พ.ศ. 2554 ซึ่งมีจำนวน 56,919 คน (ทะเบียนผู้ป่วยของสาธารณสุขในอำเภอเมืองปทุมธานี, ธันวาคม 2555)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 397 คน (ผู้วิจัยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5) ได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Yamane, 1979)

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยแทนค่า n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความผิดพลาดหรือความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{56,919}{1 + 56,919(0.05)^2}$$

$$n = \frac{397.209}{= 397}$$

นั่นคือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เท่ากับ 397 คน

1.3 วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเลือกตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามสัดส่วนของประชาชนที่มารับบริการสาธารณสุขในแต่ละโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในอำเภอเมืองปทุมธานี คำนวณน้ำหนักหรือเปอร์เซ็นต์ของประชาชนที่มารับบริการทั้งหมด จากนั้นนำมาเพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มารับบริการตามน้ำหนักหรือเปอร์เซ็นต์ที่คำนวณได้โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากร และจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำบล

ลำดับที่	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	จำนวน ประชากร	สัดส่วนประชากร (ร้อยละ)	จำนวน ตัวอย่าง
1	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษานวมินทราชินี	4,450	7.818	31
2	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านฉาง	1,724	3.029	12
3	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกระแซง	2,594	4.557	18
4	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านใหม่	4,579	8.045	32
5	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางชะแยง	5,691	10.00	40
6	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางคูวัด	2,859	5.023	20
7	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบางคูวัด 2	696	1.223	5
8	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางหลวง	3,557	6.249	25
9	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางเคื่อ 2	2,868	5.039	20
10	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางเคื่อ 1	2,762	4.852	19
11	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางพูด	1,780	3.127	13
12	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางพูน 2	3,741	6.572	26
13	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางพูน 1	4,915	8.635	34
14	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางกระดี่ 1	2,625	4.612	18
15	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางกระดี่ 2	3,347	5.880	23
16	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสวนพริกไทย 1	1,760	3.092	12
17	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสวนพริกไทย 2	934	1.641	7
18	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหลักหก 2	3,354	5.892	23
19	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหลักหก 1	2,683	4.714	19
รวม		56,919	100	397

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาจากเอกสาร งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย โดยประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้รับบริการสาธารณสุขในอำเภอเมืองปทุมธานี ซึ่งเป็นตัวแปรต้น ประกอบด้วย การศึกษา รายได้ และภูมิลำเนา (ตำบล) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นตัวแปรตาม ประกอบด้วย ความถี่ในการรับฟังอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ ระยะเวลา และสถานที่ในการรับฟังอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ ซึ่งประกอบด้วยการติดต่อของโรคเอดส์ อาการ การรักษา การป้องกัน และการปฏิบัติตนต่อผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นต้น มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบใช่-ไม่ใช่ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการสื่อสารเรื่องโรคเอดส์ของ อสม.

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด

1. ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถาม และแบบทดสอบ ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ และพิจารณาว่าครอบคลุมปัจจัยที่สอดคล้องกับสมมุติฐานในการวิจัยหรือไม่ ซึ่งเป็นการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความตรงตามโครงสร้างของเครื่องมือวัด เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถาม และแบบทดสอบนี้มีความเหมาะสม และสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการ

2. นำแบบสอบถาม และแบบทดสอบที่แก้ไขแล้วในข้อ 1) จำนวนมีความเหมาะสม และสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการกับผู้วิจัยต้องการกับแนวคิด ทฤษฎี 30 ชุด ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดปทุมธานี ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เพื่อเป็นการทดสอบคุณภาพ ความยาก และอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ และแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่ร่างได้ ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ คุณฉวีวรรณ นาคอุไร นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ (ด้านส่งเสริมพัฒนา)

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี และคุณทรงศน์พร ไหมสมบุญ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้อ่านแล้วมีความเข้าใจง่ายและชัดเจนตามความมุ่งหมายของการวิจัย

4. การตรวจสอบความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม
5. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(\frac{1 - \sum S_i^2}{S_i^2} \right)$$

โดย α หมายถึง ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม

K หมายถึง จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ หมายถึง ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ

S_i^2 หมายถึง แทนความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

จากการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.767 ซึ่งหมายความว่า แบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือในระดับที่ยอมรับได้

6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินงานการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามช่วงเดือนกรกฎาคม 2555 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ในแบบสอบถาม

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการที่มีผู้ศึกษารายละเอียดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษาไว้แล้ว เช่น บทความ สิ่งพิมพ์ วารสาร และสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ ความสำคัญของข้อมูลเหล่านี้นำมาใช้เป็นกรอบหรือบริบทในการสรุปผลร่วมกับข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งทำให้การศึกษาได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น

3.2 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามสำหรับการวิจัยโดยครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติพรรณนา โดยใช้ค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลในรูปตาราง เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นของลักษณะทางประชากร การเปิดรับสื่อบุคคลเรื่องโรคเอดส์ และความรู้โรคเอดส์ของผู้รับบริการ โรงพยาบาลปทุมธานี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานี เป็นคำถามปลายปิดจำนวน 3 ข้อ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบด้วยการเขียนเครื่องหมาย (✓) ได้แก่ การศึกษา รายได้ และภูมิลำเนา (ตำบล) และหาค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบทดสอบความรู้โรคเอดส์โดยให้ผู้ตอบแบบทดสอบเลือกตอบด้วยการเขียนเครื่องหมาย (✓) ตรงช่องที่ตรงกับความเข้าใจของตน จำนวน 15 ข้อ ข้อละ 2 ตัวเลือก

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบถูก = 1 คะแนน

ตอบผิด = 0 คะแนน

คะแนนความรู้มาหาค่าเฉลี่ยแล้วจัดระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนความรู้มากกว่า 10 คะแนน หมายถึง มีระดับความรู้สูง

คะแนนความรู้ระหว่าง 6-10 คะแนน หมายถึง มีระดับความรู้ปานกลาง

คะแนนรู้น้อยกว่า 5 คะแนน หมายถึง มีระดับความรู้ต่ำ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยให้ผู้ตอบแบบทดสอบเลือกตอบด้วยการเขียนเครื่องหมาย (✓) ตรงช่องที่ตรงกับตนเองมากที่สุดจำนวน 4 ข้อ ข้อละ 5 ตัวเลือก ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เดือนละ 5-6 ครั้ง หรือมากกว่า 45 นาที = 5 คะแนน

เดือนละ 3-4 ครั้ง หรือ 31-45 นาที = 4 คะแนน

เดือนละ 1-2 ครั้ง หรือ 15-30 นาที = 3 คะแนน

นานๆ ครั้ง หรือน้อยกว่า 15 นาที = 2 คะแนน

ไม่เคยติดต่อเลย = 1 คะแนน

คะแนนการเปิดรับมาหาค่าเฉลี่ยแล้วจัดระดับออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้
 คะแนนการเปิดรับ 4.50-5.00 คะแนน หมายถึง มีการเปิดรับสูงมาก
 คะแนนการเปิดรับ 3.50-4.49 คะแนน หมายถึง มีการเปิดรับสูง
 คะแนนการเปิดรับ 2.50-3.49 คะแนน หมายถึง มีการเปิดรับปานกลาง
 คะแนนการเปิดรับ 1.50-2.49 คะแนน หมายถึง มีการเปิดรับต่ำ
 คะแนนการเปิดรับ 1.00-1.49 คะแนน หมายถึง มีการเปิดรับต่ำมาก

ส่วนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการ
 สื่อสารเรื่องโรคเอดส์ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอ้างอิง ค่าสถิติที่ใช้คือสถิติทดสอบความสัมพันธ์
 ด้วยค่าไคสแควร์ (Chi-square)

